

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiál na mimoriadne rokovanie HSR SR
Dňa 12. októbra 2022

č. 1)

Stanovisko k Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2023 až 2025

Všeobecne k návrhu:

Návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2023 predkladá minister financií podľa článku 58 Ústavy Slovenskej republiky a podľa § 6 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy“).

Rozpočet verejnej správy sa zostavuje za štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy na obdobie troch rokov, t. j. roky 2023, 2024 a 2025. Návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2023, ktorým sa v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy schvaľuje štátny rozpočet, je na rokovanie predložený v rámci materiálu „Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2023 až 2025“.

Princípy zostavenia návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2023 až 2025, osobitne rozpočtu na rok 2023 tak v príjmovej ako aj výdavkovej časti rozpočtu, sú podrobne uvedené v texte a jednotlivých prílohách návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2023 až 2025.

V zmysle § 14 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa k návrhu zákona o štátnom rozpočte nevykonáva pripomienkové konanie. Na návrh zákona o štátnom rozpočte sa nevzťahuje Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov.

Stanovisko AZZZ SR :

Predložený návrh rozpočtu verejnej správy na budúci rok počíta s deficitom až na úrovni 6,4 percenta hrubého domáceho produktu, pričom v tomto roku má dosiahnuť necelých päť percent HDP. Rozpočtový deficit v roku 2023 sa výrazne prehľbí, nakoľko počíta s veľkými kompenzáciami vysokých cien energií. V návrhu sa však konkrétna podoba pomoci firmám, domácnostiam a obciam neuvádza. Plánované čísla rozpočtu vychádzajú z toho, že rast ekonomiky v budúcom roku dosiahne 0,6 percenta. Inflácia sa v dôsledku rastúcich cien energií vyšplhá v priemere až na 13,5 percenta. Reálne mzdy klesnú asi o tri percentá. Nezamestnanosť mierne stúpne na 6,1 percenta.

Príjmy štátneho rozpočtu majú podľa návrhu predstavovať 26,699 miliardy eur a výdavky 35,041 miliardy eur. Hotovostný schodok štátneho rozpočtu má v budúcom roku dosiahnuť 8,341 miliardy eur, čo je podľa nášho názoru veľmi vysoké číslo a je otáznne, či je reálne očakávať naplnenie cieľa dosiahnuť v ďalšom roku (2024) vyrovnaný rozpočet. Ministerstvo financií SR už v tomto roku očakáva pokles verejného dlhu, ktorý sa má po dvoch rokoch rastu znížiť na úroveň 59,4 percenta HDP z vlaňajších 62,2 percenta HDP. V budúcom roku by mal dlh klesnúť pod hranicu 58 percent HDP. Podľa Ministerstva financií SR tomuto vývoju výrazne pomôže vysoká očakávaná inflácia aj využitie naakumulovaných likvidných zdrojov.

Z pohľadu investícií sú najväčšie investičné projekty plánované v oblasti dopravy a obrany, detailne sa však v návrhu nespomínajú, prioritou je oprava ciest I. triedy, modernizácia železníc, zvýšenie počtu dokončených bytov a rozvoj dostupného nájomného bývania. Podľa plánu majú investície v roku 2023 dosiahnuť viac než 7 miliárd eur vrátane zdrojov EÚ a plánu obnovy, čo je o tri miliardy eur viac oproti priemeru rokov 2019 až 2022, pričom časť eurofondov sa môže presunúť na kompenzáciu drahších energií.

V návrhu rozpočtu sa pripúšťa aj možnosť rozpočtového provizória v roku 2023, čo by okrem iného znamenalo, že by nebolo možné financovať v plnom rozsahu transfery najmä pre verejné zdravotné poistenie, ZSSK a ŽSR.

Takisto si dovoľujeme upozorniť na nedostatočné výdavky na výskum a vývoj, ktoré tvoria 05, % HDP, pre porovnanie iné krajiny poskytujú až trojnásobok .

Kompenzácia cien energií

Z pohľadu podnikateľov a zamestnávateľov je samozrejme jednou z kľúčových otázok, ako štát nastaví pomoc, kompenzáciu bezprecedentne vysokých cien energií, ktoré trápia naozaj všetky odvetvia hospodárstva, či už výrobné alebo nevýrobné a ako sa to premietne v návrhu rozpočtu. Pozitívne vnímame, že návrh rozpočtu počíta s vytvorením rezervy na kompenzačné opatrenia pre vysoké ceny energií v objeme 3,4 miliardy eur, z čoho 1,2 miliardy eur má ísť na kompenzácie pre domácnosti, 1,5 miliardy pre podnikateľský sektor a 700 miliónov do rozpočtu organizácií verejnej správy. Ďalších 100 miliónov sa má uvoľniť tým, že sa do konca marca nebudú v štátnej správe vyplácať žiadne odmeny navyše, čo v konečnom dôsledku znamená, že na pomoc s energiami by malo ísť celkovo 3,5 miliardy eur.

Problém však vidíme v tom, že z návrhu rozpočtu nie je zrejmé, ako bude konkrétna pomoc vyzeráť, čo považujeme za kľúčové. Mnohé podniky doslova bojujú o prežitie a tá neistota, či a ako im štát pomôže vo viacerých prípadoch vedie manažment firiem k ťažkým rozhodnutiam o utlmení výroby a prepúšťaniu zamestnancov. Preto považujeme za nevyhnutné, aby bola definovaná konkrétna podoba pomoci a kompenzácií vysokých cien energií zo strany vlády.

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo

Hlavnými cieľmi politik v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka je konkurencieschopnosť a trvalá udržateľnosť poľnohospodárstva, rybného a lesného hospodárstva, zabezpečenie kvality potravinárskych výrobkov dostupných na slovenskom trhu.

V návrhu rozpočtu pre rok 2023 sú na účel štátnej pomoci rozpočtované prostriedky v sume 61,0 mil., z toho 30 mil. eur na poskytovanie pomoci vo forme úľav na environmentálnych daniach. Ďalšie podpory sú poskytované podľa schém štátnej pomoci najmä na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe, na odstraňovanie kadáverov, likvidáciu mŕtvych hospodárskych zvierat.

V roku 2022 predstavuje štátna pomoc pre pôdohospodársky a potravinársky sektor sumu približne 91 mil. €, čo čiastočne zmiernilo dopady doterajšieho súbehu negatívnych činiteľov na rezort – celosvetovej pandémie koronavírusu, konfliktu na Ukrajine, extrémneho sucha v tomto roku a súčasného bezprecedentného nárastu cien vstupov, hlavne energií.

Z uvedených dôvodov preto žiadame navýšenie štátnej pomoci, ktorá je rozpočtovaná pre rok 2023, v sume približne 61 mil. € o sumu 30 mil. € na úroveň 91 mil. €, ako je tomu v tomto roku. Ide o sumu štátnej pomoci bez národných podpôr, ktoré sú rozpočtované vo výške 9,27 mil. €, no priamo nesúvisia s produkciou potravín.

Záporné saldo zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami narástlo za prvých 5 mesiacov tohto roku o viac ako 30 % a jeho hodnota za rok 2022 dosiahne historickú sumu 2 mld. EUR. Znamená to silnú závislosť Slovenska na dovoze potravín a ohrozenie, najmä v súčasnej situácii, strategickej bezpečnosti štátu. Aj toto je dôvodom našej požiadavky.

Doprava

Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2023-2025 stanovuje pre Železnice Slovenskej republiky (ŽSR) výšku prevádzkovej dotácie 251 mil. EUR (vrátane kompenzácie finančných dopadov pre nákladnú dopravu vo výške 22,5 mil. EUR).

Zároveň vo VPS rezerve je alokovaná rezerva pre ŽSR vo výške 89,3 mil. EUR. Celková predpokladaná suma prevádzkovej dotácie na rok 2023 vrátane rezervy predstavuje **340,3 mil. EUR**.

Požiadavka ŽSR, ktorá bola prerokovaná so zástupcami MDV SR ako aj s UHP je vo výške **437 mil. EUR** (vrátane kompenzácie finančných dopadov pre nákladnú dopravu 30 mil. EUR). Uvedená požiadavka zároveň ešte neobsahuje požiadavku ŽSR na odloženú údržbu vo výške 60 mil. EUR.

Z vyššie uvedených finančných predpokladov môžeme konštatovať, že RVS na roky 2023 – 2025 pre ŽSR nepokrýva požiadavky prevádzky železničnej infraštruktúry v nasledovných oblastiach:

- zabezpečenie bezpečnosti a prevádzkyschopnosti železničnej infraštruktúry na celom rozsahu infraštruktúry a počas celého roka, čo spôsobí významné obmedzenie prevádzky zariadení alebo úplné zastavenie prevádzkovania vybraných tratí z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov,
- zvýšené výdavky v súvislosti s inflačným rastom cien jednotlivých druhov materiálov a služieb,
- výrazný a nepredvídateľný rast cien energií – elektrina, plyn, teplo a prípadne aj voda,
- žiadne navýšenie mzdových výdavkov s porovnaním roku 2022.

Zdravotníctvo

Všeobecná pripomienka:

Materiál konštatuje celkové navýšenie rozpočtu na rok 2023 o 1,2 mld EUR. Ide však o porovnanie rozpočtovaných výdavkov a nie očakávanej skutočnosti. Žiadame preto, aby materiál jasne zadefinoval, že celkové rozpočtované výdavky na rok 2023 nevzrastú o uvedenú sumu, ale v skutočnosti rozpočet plánuje s ich poklesom o 83m EUR (2023 N vs 2022 OS).

Súčasne materiál jasne deklaruje prevyšujúce výdavky na ZS za rok 2022, pričom je nevyhnutné, aby došlo aj v prípade započítania jednotlivých finančných operácií počas roka, k navýšeniu tohtoročnej platby za poistenca štátu o 160m EUR tak, aby aspoň čiastočne došlo k vyrovnaniu straty sektora za rok 2022, v súlade so záväzkom MFSR zo zasadnutia HSR 13.10.2021.

Navrhujeme preto navýšiť súčasnú platbu za poistenca štátu o minimálne 160m EUR na rok 2022. O túto sumu by následne mala byť navýšená aj báza rozpočtu na rok 2023. Následne navrhujeme zahrnúť sumu 340m EUR do celkovej platby za poistenca štátu. V opačnom prípade, chápaním riziko rozpočtového provizória, je nevyhnutné uviesť minimálne povinnosť MFSR preúčtovať tieto prostriedky do platby za poistenca štátu na rok 2023 hneď 1.1.2023.

Tabuľka 85 - Celkové výdavky na zdravotníctvo

- Rozpočet (2023N) je prakticky na rovnakej úrovni ako očakávaná skutočnosť tohto roka (2023 OS). Vzhľadom na post-covidovú situáciu a vysokú infláciu na Slovensku je takýto predpoklad nerealistický a nestačí ani na krytie inflácie nákladov na zdravotnú starostlivosť, ani na krytie nevyhnutných administratívnych výdavkov poisťovní.
- Riadok „Výdavky na transfery subjektom verejnej správy – na VZP“ je potrebné jasne zadefinovať a deklarovať podmienky a časový harmonogram, za akých budú tieto prostriedky uvoľnené do platby za poistenca štátu na rok 2023 – podľa požiadavky vyššie túto sumu preúčtovať okamžite 1.1.2023 do platby na poistenca štátu.
- Celkový nárast výdavkov VZP je na úrovni 2%. To je pri súčasnej energetickej kríze (aj zohľadňujúc úsporné opatrenia) výrazne nepostačujúce navýšenie.

Tabuľka 86 – Rozpočet 2023 a zmeny výdavkov

- Zmeny politik neobsahujú navýšenie o odsúhlasené investície (schválené UHP) – kultivácia DRG a posilnenie praxí všeobecného lekárstva.
- Súčasne nezahŕňajú navýšenie výdavkov na inovatívne lieky v súlade so schválenou dopadovou štúdiou 363/2011, pričom však úspora (napr. výnimkové lieky) zostala nezmenená.
- Mzdové navýšenie neobsahuje navýšenie v ambulantnom sektore – pričom tento segment predpokladá minimálne navýšenie o 40m EUR.

Tabuľka 87 - Rozpočet podľa vecných oblastí

- Vychádzajúc z doterajších skúseností nárasty výdavkov 7% pre VAS, resp. 6% pre ŠAS nebudú ambulantnými združeniami akceptované, keďže napríklad zástupcovia Zväzu ambulantných združení

a Zdravity o.z. už mediálne deklarovali, že budú pre rok 2023 požadovať navýšenie úhrad za zdravotnú starostlivosť minimálne o 30 percentuálnych bodov + percento inflácie; viď napríklad <https://dennikn.sk/2999504/orosova-ktora-zastupuje-tretinu-ambulancii-je-realne-ze-pacienti-sa-v-januari-nedostanu-k-specialistom/?ref=list>

- Vplyvy navýšenia platov v ÚZZ, cenová inflácia ako aj nárasty cien energií budú mať nepriamy resp. priamy vplyv aj na nárast nákladov ambulantných poskytovateľov (mzdy zdravotníckeho personálu a ďalšie vstupy)
- V záujme stabilizácie ambulantného sektora a zachovania dostupnosti tejto formy ZS navrhujeme pre VAS a ŠAS nárast výdavkov o 15 % so zabezpečením potrebného finančného krytia na strane príjmov VZP (cez zvýšenú platbu za poistencov štátu)
- Pre SVLZ, Zdravotnícke pomôcky, Ostatné subjekty a iná ZS požadujeme s ohľadom na uvedené skutočnosti zakotviť nárast výdavkov o 5,5% so zabezpečením potrebného finančného krytia na strane príjmov VZP (cez zvýšenú platbu za poistencov štátu)
- Lieky a dietetické potraviny – uvedené „zamrazenie“ výdavkov považujeme za nerealistické vzhľadom na súčasný vývoj, uvedené úsporné opatrenia nepovažujeme za realistické vzhľadom na ich neurčitost' a na očakávaný dopad už v roku 2023

Tabuľka 90 - Zmena výdavkov voči roku 2022 - VZP – aktualizácia revízie výdavkov - Hodnota za peniaze

- Úspory vzťahujúce sa na lieky, zdravotnícke pomôcky a SVLZ (pre rok 2023 kalkulované na 86 mil. €) sa opakovane, t.j. v predchádzajúcich rokoch ukázali byť nerealizovateľnými najmä z dôvodu, že nebolo zo strany príslušných štátnych orgánov vytvorené a implementované potrebné legislatívno-technické podhubie (právna úprava, ŠDTP, potrebný rozvoj eZdravia); napriek tomu boli, o tieto fiktívne úspory reálne znížené príjmy VZP, čo sa prejavuje aj na nedostatku zdrojov VZP v tomto roku; preto požadujeme v rozpočte na rok 2023 zakotvenú exaktnú garanciu, že ak sa tieto úspory nepodarí v roku 2023 naplniť, bude minimálne o túto sumu dofinancovaný celý systém verejného zdravotného poistenia cez platbu za poistencov štátu.

Rovnako ako minulý rok musíme konštatovať, že navrhovaný rozpočet je v príkrom rozpore s Programovým vyhlásením vlády SR schváleným v roku 2020. Návrh nielenže neposkytuje možnosť zlepšovania kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti, neponúka ani reálny základ pre udržanie súčasného stavu, preto s návrhom rozpočtu pre oblasť zdravotníctva zásadne nesúhlasíme.

V prvom rade žiadame o naplnenie záväzku MFSR zakotveného v zápise zo zasadnutia HSR zo dňa 13.10.2021, a to že „MF súhlasí a zaväzuje sa, že rezerva 220 miliónov v kapitole MF SR definovaná ako „rezerva na výdavky v zdravotníctve“ poslúži v roku 2022 na vykrytie prípadných nenaplnených úspor v celom rozsahu. To znamená, že táto rezerva bude slúžiť ako záväzná platba aj v prípade nedosiahnutých úspor...“

Minulý rok sme pri prerokovávaní rozpočtu v HSR upozorňovali na hroziace výpovede lekárov, sestier a zdravotníckych pracovníkov (zápis z HSR dňa 13.10.2022). Dnes sú už realitou a stále sa nič sa nezmenilo.

Pokiaľ porovnáme očakávanú skutočnosť roku 2022 a návrh na rok 2023 zisťujeme alarmujúce čísla:

- celkové rozpočtované výdavky pre zdravotníctvo na rok 2023 klesnú o 83 mil. €
- pri položke Výdavky VZP celkom zaznamenávame nárast 130 mil. €.

Uvedené čísla sú nedostačujúce pre zabezpečenie adekvátnej zdravotnej starostlivosti pre občanov SR, najmä čo sa týka rozsahu, dostupnosti a kvality, v zmysle platných právnych predpisov.

Pre segment ambulantnej zdravotnej starostlivosti považujeme za nevyhnutné

- zabezpečiť kompenzáciu nárastu cien energií, s poukazom na skutočnosť že príjmy zdravotníckych zariadení sú na rozdiel od výdavkov regulované
- mzdové navýšenie pre ambulantný sektor minimálne 40 mil. €, bez ktorého ambulantný sektor nebude konkurencie schopný na pracovnom trhu a bez povinného personálneho zabezpečenia ambulanciu nie je možné ambulantné zariadenie prevádzkovať
- zabezpečenie zdrojov na prehodnotenie cien výkonov v ambulantnej zdravotnej starostlivosti.
-

Za jednotlivé segmenty ambulantnej zdravotnej starostlivosti deklaruujeme, že navýšenie výdavkov, projektované pre VAS vo výške 7% a pre ŠAS 6% je neprijateľné a nedáva predpoklad pre dojednanie zmluvných podmienok so zdravotnými poisťovňami, ktoré majú členovia Zdravity s dvoma najväčšími poisťovňami uzatvorené do

30.10.2022. Rovnako, navrhnuté zvýšenie neposkytuje motiváciu pre zotrvanie v sektore lekárom vo veku od 65 rokov, ktorých je v ambulatnom sektore 40 %.

V prípade VAS projektovaný nárast zdrojom neumožňuje naplnenie cieľov schválenej koncepcie primárnej starostlivosti.

Čo sa týka ŠAS okrem neprijateľne nízkej úrovni navýšenia zdrojov, je nereálne očakávať v tomto segmente úspory a hovoriť o optimalizácii ŠAS v situácii, keď nie je vykonaná podrobná analýza a inventarizácia špecializovaných ambulancií a čakacie doby sú vo väčšine odborností niekoľko mesiacov. Upozorňujeme na fakt, že v nedávnej minulosti boli výkony v ŠAS limitované a špecialisti dotovali štát prostredníctvom nadlimitných, t.j. medicínsky uznaných ale nezaplatených výkonov.

Návrh rozpočtu uvádza, že pacienti na Slovensku sú nadmerne hospitalizovaní na choroby v ÚZS, ktorým možno predísť kvalitnejšou ambulatnou starostlivosťou. Upozorňujeme, že je nemožné dosiahnuť tento cieľ za súčasne nastavených ekonomických podmienok.

K veci ďalej uvádzame, že:

1. Štátny rozpočet **neuvažuje s avizovanou novelou Zákonníka práce**, okrem iného ani s **navýšením príplatkov za nadčasové hodiny**, ostatných príplatkov (napr. **So a Ne**), zmien v **stupňoch náročnosti práce** a zmeny samotného výpočtu minimálnej mzdy v závislosti od nových stupňov náročnosti práce. Nakoľko schválené znenie novely zákona aktuálne nie je známe, ANS nevie určiť dopad zmeny legislatívy.
2. Rovnako **nesúhlasíme** s výškou **nárastu mzdových nákladov vplyvom zmien politík** vo výške **232 mil. EUR**, nakoľko nekorešponduje s metodikou výpočtu MZSR. [*navýšenie koeficientov novelizáciou zákona 578/2004 Z.z. + odpracované roky (roky praxe)*]
3. **Nárast cien komodít**

V Návrhu rozpočtu verejnej správy na rok 2023 na strane 127 materiál uvádza nasledovné znenie:„

Rast nemzdových výdavkov bez zmien politík sa v roku 2023 odhaduje na 140 mil. eur (č. 1). Tento nárast nezahŕňa nárast cien energií, ktorý bude adresovaný plošným opatrením pre celú verejnú správu, preto zatiaľ zostáva mimo VZP.“

Požadujeme bližšie špecifikovať o aký odhadovaný objem finančných prostriedkov na zmiernenie dopadu nárastu cien energií sa jedná ako aj potvrdenie, či sa v zmysle znenia textu vyššie jedná aj o súkromné zdravotnícke zariadenia poskytujúce ústavnú zdravotnú starostlivosť, ako aj zariadenia, ktorých zriaďovateľom nie je MZSR. Zároveň ANS považuje za vhodné bližšie adresovať druh a spôsob kompenzácie nárastu cien energií.

Nad rámec stanoviska k štátnemu rozpočtu požadujeme pre odstránenie pochybností jasné usmernenie vo výklade zákona 578/2004 Z.z. týkajúci sa § 80b ods. 6., že sa do rokov praxe započítavajú všetky odpracované roky praxe aj predchádzajúce zmene vzdelania, nakoľko výklad zákona umožňuje aj inú interpretáciu, resp. dvojaký výklad.

Záver :

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že vo viacerých oblastiach AZZZ SR zásadne nesúhlasí s materiálom a žiada ho prepracovať. Napriek tomu, najmä s ohľadom na očakávanú diskusiu, definitívne stanovisko zaujmeme až priamo na mimoriadnom plenárnom zasadnutí HSR SR.